

пенітенціарної системи ще існують елементи старої «радянської ідеології», де співробітники пенітенціарних установ були більш схильні до професійної деформації. Професійна деформація — це не просто пережиток тоталітарної системи або прояв національного менталітету, це загальнолюдський соціально-психологічний феномен. Підтвердженням цього слугує достатньо відомий експеримент, описаний у роботі «Експеримент із модельованою в'язницею», автори якого зробили цікавий висновок, що саме соціальна роль «наглядача» змінює психологію та поведінку людини. Пенітенціарний персонал зазвичай працює в замкнутому і ізольованому просторі, що з часом може призвести до обмеженості і до втрати гнучкості, невинуватого жорстокості відносно засуджених, і як наслідок, вчиненню злочинів щодо них (катування, нелюдське поводження тощо).

Саме тому так важливо, щоб при реалізації своїх завдань Державне бюро розслідувань проводило ефективне розслідування катувань та випадків жорстокого поводження в установах виконання покарань, оскільки якісні результати роботи Бюро будуть сприяти високому рівню довіри з боку громадянського суспільства та підвищенню авторитету України на міжнародній арені, яка, маємо надію, не буде очолювати рейтинги країн, порушників прав людини.

Федчун Н. О.

доцент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права
Національного університету «Одеська юридична академія»,
кандидат юридичних наук

УЧАСТЬ ГРОМАДСЬКОСТІ В ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ: ПИТАННЯ КОМУНІКАЦІЇ З ДБР

Протидія та, зокрема, попередження злочинності не втратило своєї актуальності, про що свідчить сутність і зміст кримінальної політики в Україні, що надає першорядне значення попередженню (профілактиці) злочинів.

Попередження злочинності являє собою довгострокову орієнтацію держави в сфері протидії злочинності. Вища і кінцева мета якого — максимальне обмеження антигромадських проявів, максимальна нейтралізація причин і умов, що їх породжують.

Таким чином, попередження злочинності — необхідний елемент діяльності будь-якої істинно гуманістичної і правової держави. Отже, система попередження злочинності повинна не тільки ефективно ді-

яти, але і постійно вдосконалюватися. Це вдосконалення має стати органічною частиною загального процесу формування демократичної правової держави.

Цій проблемі в даний час має бути приділено максимально серйозну увагу всіх державних органів, перш за все, правоохоронних, що є спеціалізованими суб'єктами попередження злочинності, яким є новостворене Державне бюро розслідувань, і громадських організацій. Питанням взаємодії яких у сфері протидії злочинності присвячені дана наукова праця.

Кримінологічне забезпечення діяльності ДБР, а отже й максимально ефективна реалізація основного завдання — встановлення справедливості у суспільстві шляхом незалежного та всебічного розслідування злочинів задля притягнення винних до встановленої Законом відповідальності, незважаючи на їхні посади, зв'язки та ресурси, проявляється через запобігання, виявлення, припинення, розкриття та розслідування злочинів, вчинених вищими посадовими особами держави, суддями та правоохоронцями.

Взагалі, кримінологічне забезпечення системи протидії злочинності, слід розглядати як створення відповідних умов для удосконалення, належного упорядкування взаємозв'язків між елементами такої системи, що стає особливо актуальним в період державотворення та реформувань.

Щодо організаційного забезпечення системи протидії злочинності серед вищих ешелонів влади, то таку діяльність також можна розглядати як цілеспрямовану активність суб'єктів забезпечення, пов'язану зі:

- створенням і впорядкуванням (розвитком) організаційних структур, найбільш доцільних для забезпечення ефективності системи протидії злочинності, що складає суттєвий атрибут рівня життя людей в суспільстві. Чим результативнішою є зазначена форма соціальної активності, тим вищий є ступінь захищеності громадян від злочинних посягань. Наразі показовим є створення абсолютно нових необхідних державних інститутів з урахуванням викликів, які постають перед сучасним українським суспільством, зокрема створення ДБР, НАБУ, НАЗК, та перспективу антикорупційних судів.

- впорядкуванням (налагодженням) процесу управління у сфері забезпечення безпеки та нормального прогресивного функціонування суспільства, забезпеченням найкращих умов для прийняття та реалізації відповідних управлінських рішень.

Організаційне забезпечення системи протидії злочинності характеризується місцем і роллю спеціальних суб'єктів, їх функціями, повноваженнями, а також підставами, умовами і напрямками їх взаємодії, що відображає практичну необхідність розробки науково об-

грунтованих інноваційних механізмів та технологій охорони соціуму від загроз криміногенного характеру. Як видається, одним з пріоритетних завдань має стати перманентний моніторинг загроз та соціальне управління ризиками кримінологічної безпеки. Окреслена позиція може бути цілком застосована і до проблеми кримінологічного забезпечення діяльності ДБР.

Державне бюро розслідувань — новий правоохоронний орган, створення якого передбачено зобов'язаннями при вступі до Ради Європи та є необхідним й логічним результатом аналізу та досліджень сучасних потреб суспільства. 12 листопада 2015 року Верховна Рада України ухвалила Закон України «Про Державне бюро розслідувань», який визначає правові основи організації та діяльності Державного Бюро розслідувань. Постановою Кабінету Міністрів України № 127 від 29 лютого 2016 року утворено Державне бюро розслідувань.

Одним із основних перспективних результатів роботи Бюро повинні стали високий рівень довіри з боку громадянського суспільства та авторитет України на міжнародній арені та мати обґрунтовану та беззаперечну репутацію як орган, що забезпечує невідворотність покарання для високопосадовців, які вчинили злочин.

Зазначене завдання, на нашу думку, з поміж іншого, повинно реалізовуватись через активну взаємодію Бюро з громадськістю.

Співпраця з громадськістю покликана на спрямування діяльності Державного бюро розслідувань на реалізацію визначених завдань у сфері правоохоронної діяльності з метою зміцнення конституційного правопорядку в державі; дотримання законності в діяльності Державного бюро розслідувань; підтримання умов, які унеможливають використання Державного бюро розслідувань для обмеження прав і свобод громадян або з метою повалення конституційного ладу, усунення органів влади чи перешкоджання їх діяльності, а також в інтересах окремих осіб, політичних партій, громадських організацій; попередження та недопущення порушень конституційних прав і свобод, захист законних інтересів громадян України; урахування громадської думки, пропозицій громадян та громадських організацій при обговоренні й ухваленні рішень з питань діяльності Бюро у сфері правоохоронної діяльності з метою зміцнення конституційного правопорядку в державі; виділення відповідно до законів у необхідній кількості та раціональне використання бюджетних коштів, спрямованих на утримання і функціонування Державного бюро розслідувань; своєчасне, повне і достовірне інформування суспільства про діяльність Бюро, забезпечення її відповідності вимогам Конституції і законів України, нормам міжнародного права, реальній криміногенній обстановці, завданням забезпечення зміцнення правопорядку відповідно до компетенції Бюро.

Необхідно зазначити, що така взаємодія в перспективі має потужний потенціал щодо делатенізації злочинів, вчинених високо посадовцями, а отже й ефективній реалізації політики держави в сфері протидії злочинності.

Варто вказати на основні перспективні напрямки такої взаємодії: звіти ДБР в ЗМІ, зокрема висвітлення діяльності Державного бюро розслідувань на офіційному веб-сайті, сторінках в соціальних мережах за допомогою заяв, коментарів, роз'яснень, інфографіки, презентацій, відео та фотоматеріалів тощо; надання інформації згідно із Законом України «Про доступ до публічної інформації»; комунікація керівництва та працівників Бюро зі ЗМІ за допомогою надання коментарів або інтерв'ю для ЗМІ, участі у брифінгах, прес-конференціях тощо;

проведення семінарів, круглих столів з провідними експертами, активістами, та всіма зацікавленими аудиторіями, зокрема студентів юридичних вузів;

широкий доступ громадян відповідних компетенцій до лав Державного бюро розслідувань, зокрема залучення представників засобів масової інформації до проведення комунікаційних кампаній Бюро з населенням України з метою утвердження авторитету держави, зміцнення правопорядку та законності, зокрема, під час формування підрозділів та добору працівників на службу в Бюро; широке інформування громадян України про набір до Державного бюро розслідувань осіб, які мають відповідати встановленим кваліфікаційним вимогам підготовки з метою формування їх мотивації щодо участі у відкритих конкурсах на заміщення вакантних посад;

організація та забезпечення проведення керівництвом Бюро, а також керівниками його територіальних органів особистого прийому громадян;

організація та забезпечення практичної реалізації громадянами України наданого їм Конституцією України права вносити в органи державної влади, об'єднання громадян відповідно до їх статуту пропозиції про поліпшення їх діяльності, викривати недоліки в роботі, оскаржувати дії посадових осіб, державних і громадських органів;

впровадження та забезпечення функціонування телефону «гарячої лінії» та електронної пошти Бюро для отримання повідомлень про скоєння кримінальних правопорушень, підслідних Бюро, а також тих, що готуються;

виконання вимог законодавства щодо забезпечення демократичного цивільного контролю за діяльністю Бюро, через діяльність, наприклад, Ради громадського контролю, що стане надійним комунікатором між Державним бюро розслідувань та громадськістю.

На сьогоднішній день, можемо констатувати значний прорив нашого суспільства щодо реформування сфери протидії злочинності, зокрема шляхом створення нових спеціалізованих та незалежних державних агенцій та підвищенні ролі та значення громадськості у процесах побудови правової демократичної держави.

Налагодження та підтримання максимально тісної взаємодії між усіма суб'єктами попереджувальної діяльності, покликаними здійснювати певний обсяг заходів, спрямованих на досягнення максимального рівня ефективності проведеної роботи щодо протидії злочинності є, на нашу думку, підґрунтям та каталізатором суспільного прогресу.

Ізюта А. М.

доцент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права
Національного університету «Одеська юридична академія»,
кандидат юридичних наук

ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ ПЕРЕПІДГОТОВКИ ТА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ СПІВРОБІТНИКІВ ДЕРЖАВНОГО БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ

Побудова незалежного та ефективного правоохоронного органу, здатного якісно, з урахуванням сучасного розвитку криміногенної обстановки в державі, здійснювати професійну діяльність із запобігання, виявлення, припинення, розкриття та розслідування злочинів вимагає визначення стратегічних напрямів, методів та механізмів проведення професійної підготовки. У світлі новітніх освітніх перетворень все більшої актуальності при підвищенні кваліфікації державних службовців набувають питання впровадження сучасних освітніх технологій та інноваційних форм організації навчання. Однак, на практиці, перепідготовка та підвищення кваліфікації зводиться до формальних етапів та процедур її проходження, а зміст професійних програм підготовки не відповідають загальнодидактичним та андрагогічним принципам навчання.

Питання професійної підготовки правоохоронних органів були предметом досліджень О. М. Бандурки, М. Іншина, Я. Ю. Кондратьєва, В. П. Петкова, О. П. Рябченко, В. С. Сідака, О. Ю. Синявської, Л. І. Тарусової, І. М. Шопіної, С. Н. Ярмиша та інших науковців. Разом з тим, окремого дослідження питань професійної підготовки персоналу Державного бюро розслідування не проводилось, що обумовлює актуальність статті.